

הודעה לעיתונות

info@cbs.gov.il http://www.cbs.gov.il 02-6521340 פקס'

ירושלים, ו' בטבת תשס"ז
27 בדצמבר 2006
277/2006

פרסום חדש – "החינוך בישראל בראי הסטטיסטיקה בשנים 1995-2004"

New Publication "Education in Israel: 1995-2004"

הפרסום מתמקד בנושא חינוך בעשור האחרון, מההיבט של התלמידים, תוך דגש על מאפייני הרקע הדמוגרפי, החברתי-כלכלי והגאוגרפי שלהם. האינדיקטורים הכלולים בפרסום זה מטרתם להאיר היבטים שונים בתחום החינוך, כגון: חינוך עברי לעומת חינוך ערבי, תלמידים בפיקוח הממלכתי לעומת תלמידים בפיקוח ממלכתי-דתי וחרדי, תלמידים המשתייכים לנתיב העיוני לעומת הנתיב הטכנולוגי, אינטגרציה של עולים וותיקים, היקף הזכאות לתעודת בגרות, הישגים בבחינות הבגרות ועוד.
הפרסום יעלה לאתר בקרוב ויקושר להודעה זו.

להלן ממצאים נבחרים מתוך הפרסום:

תלמידים

הפרק מתמקד בתלמידים בישראל ומציג מאפיינים דמוגרפיים, מאפיינים חברתיים-כלכליים-גיאוגרפיים.

- מתחילת שנות התשעים ועד שנת 2004 חל גידול של 37% במספר התלמידים הלומדים במערכת החינוך בישראל. בחינוך העברי חל גידול של 31%, ובחינוך הערבי חל גידול של 60%.
- במהלך העשור האחרון, עלה שיעור התלמידים ילידי אתיופיה שלמדו במסגרת החינוך הממלכתי וירד שיעורם בחינוך הממלכתי-דתי: בשנת תשנ"ח (1997/98) – 71% מהבנים ו-77% מהבנות למדו במוסדות של הפיקוח הממלכתי-דתי, לעומת שנת תשס"ד (2003/04) שבה 64% מהבנים ו-72% מהבנות למדו בפיקוח הממלכתי-דתי.

כתבה: ישראלה פרידמן

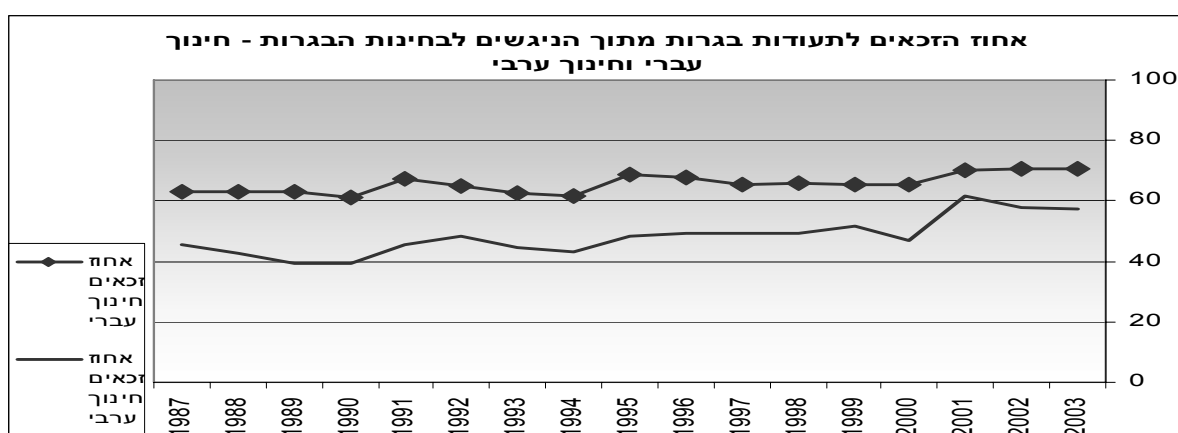
לקבלת הסברים ניתן לפנות אל יחידת קשרי עיתונות בטל' 02-6527845, 050-6235124

- בקרב ילידי אתיופיה יש מגמה של בחירה שכיחה יותר ב**בנתיב הטכנולוגי לעומת הנתיב העיוני**: בשנת תשנ"ה (1994/95) 68% מהבנים ו- 54% מהבנות למדו בנתיב הטכנולוגי, לעומת שנת תשס"ד (2003/04) שבה 52% מהבנים ו- 36% מהבנות למדו בנתיב זה.
- בעשור האחרון, **בחינוך הערבי**, תלמידים נוטים לבחור יותר בנתיב הטכנולוגי. מגמה זו ניכרת בכל המגזרים, ובעיקר במגזר הבדווי והערבי בקרב שני המינים. לדוגמה – בשנת תשנ"ה במגזר הבדווי למדו בנתיב הטכנולוגי 26% מהבנים ו-19% מהבנות, ואילו בשנת תשס"ד למדו בנתיב זה 41% מהבנים ו-33% מהבנות.
- בחינוך העברי, כ- 40% מהורי התלמידים הם בעלי 13 שנות לימוד ומעלה, לעומת כ-10% מהורי התלמידים בחינוך הערבי.

בחינות בגרות

הפרק מתמקד בהישגי התלמידים, כפי שהם באים לידי ביטוי בבחינות הבגרות – שיעורי הזכאות לתעודת הבגרות וציוני הבגרות, ועמידה בדרישות הסף של האוניברסיטאות:

- **בין השנים 1987 ל-2003 ניכרת מגמת עלייה בשיעור הזכאות לתעודת בגרות**. מבין התלמידים הניגשים לבחינות, הן בחינוך העברי והן בחינוך הערבי. כמו כן הפער בין שיעור הזכאים בחינוך הערבי לבין שיעור הזכאים בחינוך העברי הצטמצם.

- במהלך העשור האחרון מדדי ההצלחה של הבנות היו גבוהים ממדדי ההצלחה של הבנים הן בחינוך העברי והן בחינוך הערבי. לדוגמה - בשנת תשס"ד בחינוך העברי שיעור הזכאים מבין הנבחנים בקרב הבנות עמד על 73%, ובקרב הבנים – 63%. אולם, שיעור העומדים בדרישות הסף של האוניברסיטאות מבין הזכאים לתעודת בגרות גבוה יותר בקרב הבנים לעומת הבנות הן בחינוך העברי והן בחינוך הערבי: בשנת תשס"ד בחינוך הערבי, שיעור העומדים בדרישות הסף של האוניברסיטאות מבין הזכאים בקרב הבנות היה 61%, ובקרב הבנים – 64%.
- במהלך העשור האחרון **היו מדדי ההצלחה בבחינות הבגרות של תלמידי הנתיה הטכנולוגי נמוכים בהשוואה לתלמידי הנתיה העיוני**. עם זאת חל צמצום בפערים בין השיעורים השונים. בתשנ"ה נבחנו 60% מתלמידי הנתיה הטכנולוגי בבחינות הבגרות, מתוכם 54% היו זכאים לתעודת בגרות, ו- 65% מבין הזכאים עמדו בדרישות הסף של האוניברסיטאות. כאשר בקרב תלמידי הנתיה העיוני היו השיעורים המקבילים – 81%, 75% ו- 88%. בתשס"ד הצטמצמו הפערים בין התלמידים משני הנתיים: בנתיה הטכנולוגי היו השיעורים – 75%, 60% ו- 77% (בהתאמה), ובנתיה העיוני היו השיעורים – 86%, 73% ו- 85% (בהתאמה).
- במהלך העשור האחרון בחינוך הערבי היו מדדי ההצלחה של התלמידים הנוצרים גבוהים בהרבה בהשוואה לתלמידים המוסלמים והדרוזים (בשנת תשס"ד, שיעור הזכאים לתעודת בגרות מבין הנבחנים בקרב הנוצרים היו 70%, בקרב המוסלמים – 53% ובקרב הדרוזים – 48%). מדדי ההצלחה בקרב תלמידי המגזר הבדווי נמוכים יותר בהשוואה לתלמידי המגזר הערבי והמגזר הדרוזי (בשנת תשס"ד, שיעור הזכאים לתעודת בגרות מבין הנבחנים בקרב הבדווים היה 47%, לעומת 56% מקרב הערבים ו- 51% מקרב הדרוזים).
- במהלך העשור האחרון **חלה עלייה באחוז התלמידים שנבחנו במספר יחידות מוגבר במקצועות מתמטיקה ואנגלית (9 או 10 יחידות בבחינות הבגרות במתמטיקה ואנגלית יחד), בקרב התלמידים בחינוך העברי הזכאים לתעודת בגרות וגרים ביישובים השייכים לאשכולות הנמוכים של המדד החברתי-כלכלי**. בתשנ"ה 27% מהזכאים לתעודת בגרות הגרים ביישובי אשכולות 3-4 נבחנו ברמה מוגברת זו. השיעור המקביל בתשס"ד עמד על 34%. בשאר האשכולות לא היו שינויים גדולים בשיעור זה במהלך העשור, כאשר ככל שאשכול יישוב המגורים גבוה יותר כך עולה שיעור הנבחנים במספר היחידות המוגבר.
- בתשס"ד היו הציונים של תלמידי החינוך העברי הזכאים לתעודת הבגרות גבוהים יותר במקצועות מתמטיקה ואנגלית בכל רמות התגבור של המבחנים בהשוואה לשנים הקודמות. כך

למשל, בקרב התלמידים שנבחנו בהיקף של 9-10 יחידות באנגלית ומתמטיקה (יחד), ציוניהם במבחנים במתמטיקה (ציונים חציוניים) עלו מ-85.3 בתשנ"ה ל-89.4 בתשס"ד, התלמידים שנבחנו בהיקף של 7-8 יחידות באנגלית ומתמטיקה (יחד) עלו ציוניהם במתמטיקה מ-79.9 ל-85.6 ובקרב התלמידים שנבחנו בהיקף של 6 יחידות (יחד) עלו ציוניהם במתמטיקה מ-73 ל-79.9. בשנת תשנ"ה, היו הציונים הנמוכים ביותר גם באנגלית וגם במתמטיקה בהשוואה לשנים תשנ"ח, תשס"א ותשס"ד.

- **ציוניהם של התלמידים הזכאים לתעודת בגרות בחינוך הערבי היו בדרך כלל נמוכים יותר בשנים הקודמות בהשוואה לתשס"ד.** במתמטיקה עלו הציונים (החציוניים) באופן משמעותי יותר במהלך עשור השנים תשנ"ה-תשס"ד. בעיקר אמורים הדברים לגבי התלמידים שנבחנו במקצועות אלו ברמה של 6 יחידות באנגלית ובמתמטיקה (יחד) – תלמידים אלו זכו לציון במבחן במתמטיקה של 70.1 בתשנ"ה לעומת 81.6 בתשס"ד.

אינטגרציה של עולים בחינוך העברי

מידת האינטגרציה בין תלמידים ותיקים ובין תלמידים עולים נבחנת לפי שכיחות יחסית של קבוצות אלה בשכבת גיל נתונה בבית הספר.

- **מערכת החינוך מתאפיינת בריכוזיות גבוהה של עולים:** בתשס"ד היוו ילידי בריה"מ לשעבר 13.5% מכלל תלמידי כיתות יא-יב; על אף זאת הנתונים מצביעים על כך שתלמידים ילידי בריה"מ לשעבר למדו בשכבה שבה היו בממוצע 33% מהתלמידים ילידי בריה"מ לשעבר.
- **במהלך העשור האחרון, התפתחו תהליכי האינטגרציה של העולים מבריה"מ לשעבר ומאתיופיה בכיוונים מנוגדים (לוח 1).** בקרב ילידי בריה"מ לשעבר התחזקה מגמה של חוסר אינטגרציה, ואילו בקרב ילידי אתיופיה התגברה האינטגרציה. דוגמה מובהקת לכך ניתן למצוא בבתי הספר השייכים לפיקוח הממלכתי-דתי: בתשס"ד (2003/04) למד יליד בריה"מ לשעבר בשכבות יא-יב ובה 33% ילידי בריה"מ לשעבר, לעומת תשנ"ה (1994/95), אז היו בשכבה 18% ילידי בריה"מ לשעבר (כאשר ילידי בריה"מ לשעבר מהווים 7% מכלל תלמידי הפיקוח הן בתשנ"ה והן בתשס"ד). לעומת זאת, יליד אתיופיה למד בשכבה ובה 24% ילידי אתיופיה בתשס"ד, לעומת 49% בתשנ"ה (כאשר ילידי אתיופיה היוו 7% מכלל תלמידי הפיקוח בתשנ"ה ובתשס"ד).
- **שיעורי התלמידים הזכאים לתעודת בגרות בקרב עולי בריה"מ לשעבר, עולי אתיופיה וילידי ישראל גבוהים יותר בשכבות בתי ספר שבהן הרכב התלמידים דומה להרכב הממוצע של כלל**

התלמידים. בשכבות שבהן קיימת אינטגרציה נמוכה (שכבות שבהן יש שכיחות גבוהה יחסית של עולי בריה"מ לשעבר או של עולי אתיופיה) שיעורי הזכאים לתעודת בגרות יהיו נמוכים יותר הן בקרב תלמידים עולים והן בקרב ילידי ישראל.

- במהלך העשור האחרון הצטמצמו פערים בין קבוצות העולים (ילידי בריה"מ לשעבר וילידי אתיופיה) לבין ילידי ישראל הקשורים לשיעורי הזכאות לתעודות בגרות.

כוחות הוראה

- במהלך העשור, הן בחינוך העברי והן בחינוך הערבי חלו שינויים דומים במאפייני כוחות ההוראה: **שיעור המורים האקדמאיים עלה, כך גם שיעור המורים בעלי תואר שני**. אוכלוסיית המורים התבגרה: שיעור המורים בני 50 ומעלה עלה, במקביל עלה ממוצע שנות הוותק של מורים בכל דרגי החינוך, פרט למורים בבתי הספר היסודיים בחינוך הערבי (לוח 2).
- במהלך העשור האחרון, **שיעור הנשים מתוך העוסקים בהוראה בחינוך העברי עמד על כ-90%** בחינוך היסודי, כ-80% בחטיבות הביניים וכ-68% בתיכונים, לעומת זאת בחינוך הערבי ניכרת מגמת העלייה בהשתתפותן של נשים בהוראה בכל דרגי החינוך (לוח 2).

לוח 1- הרכב תלמידי שכבת י"א-י"ב לפי ארץ לידה של תלמיד
וארץ לידה של כלל תלמידי השכבה, תשס"ד

הרכב השכבה לפי ארץ לידה					ארץ לידה של תלמיד
סה"כ	אחר	אתיופיה	בריה"מ לשעבר	ישראל	
100.0	4.4	1.4	10.2	84.0	ישראל
100.0	3.4	2.2	33.3	61.0	בריה"מ לשעבר
100.0	3.3	18.0	16.7	62.1	אתיופיה
100.0	11.9	1.3	9.9	76.9	אחר
100.0	4.6	1.8	13.4	80.2	הרכב ממוצע

הרכב תלמידי שכבת י"א-י"ב לפי ארץ לידה של תלמיד
וארץ לידה של כלל תלמידי השכבה, תשנ"ה

הרכב השכבה לפי ארץ לידה					ארץ לידה של תלמיד
סה"כ	אחר	אתיופיה	בריה"מ לשעבר	ישראל	
100.0	3.9	0.7	8.1	87.3	ישראל
100.0	3.9	1.6	21.7	72.8	בריה"מ לשעבר
100.0	2.5	43.6	10.2	43.7	אתיופיה
100.0	15	0.8	8.5	75.6	אחר
100.0	4.4	1.5	9.4	84.8	הרכב ממוצע

לוח 2- כוחות הוראה, לפי דרג חינוך ותכונות נבחרות, תשנ"א-תשס"ד

אחוזים

תשס"ד 2003/04	תש"ס 1999/00	תשנ"ה 1994/95	תשנ"א 1990/91	תשס"ד 2003/04	תש"ס 1999/00	תשנ"ה 1994/95	תשנ"א 1990/91	
חינוך ערבי				חינוך עברי				
								חינוך יסודי
								נשים
70.3	65.0	56.9	49.5	88.5	89.1	90.1	89.7	גילאי עד 29
33.1	33.7	27.9	21.9	15.9	18.6	18.7	16.8	גילאי 50 ומעלה
10.1	7.9	7.0	6.0	21.2	17.9	12.4	10.6	אקדמאים
56.1	38.8	16.4	11.5	63.8	52.5	31.2	22.4	מהם: מוסמכים להוראה
88.2	87.5	74.1	54.5	91.7	90.8	83.9	62.3	בעלי תואר שני
5.6	3.6	1.4	0.9	15.5	12.0	7.7	4.3	בלתי מוסמכים להוראה
7.2	8.9	9.7	6.8	5.9	6.5	7.5	7.7	ממוצע שנות ותק מוכרות בהוראה
11.9	12.5	13.4	14.1	15.1	14.4	13.8	13.5	
								חטיבת ביניים
								נשים
51.7	42.8	33.9	28.9	83.7	82.5	80.0	79.1	גילאי עד 29
27.0	27.1	23.2	24.9	7.8	12.9	14.2	13.7	גילאי 50 ומעלה
11.1	9.6	7.6	5.5	28.4	21.8	14.0	11.2	אקדמאים
76.9	64.9	43.0	39.6	86.5	77.2	60.2	54.0	מהם: מוסמכים להוראה
91.0	89.9	76.5	61.7	97.5	96.0	91.9	77.9	בעלי תואר שני
13.4	9.0	3.1	2.4	28.5	19.8	12.2	9.3	בלתי מוסמכים להוראה
4.1	5.4	8.3	8.0	2.1	3.4	6.1	6.4	ממוצע שנות ותק מוכרות בהוראה
12.9	13.3	13.4	12.8	17.3	15.7	14.7	13.6	
								חטיבה עליונה
								נשים
39.9	36.3	29.0	25.4	70.0	68.7	66.1	64.3	גילאי עד 29
21.6	21.8	23.9	30.7	8.5	9.9	10.5	11.0	גילאי 50 ומעלה
13.4	12.6	9.7	8.6	35.1	30.8	22.2	19.4	אקדמאים
79.9	73.9	72.9	71.9	81.8	77.2	69.9	67.0	מהם: מוסמכים להוראה
81.4	78.2	65.0	49.1	89.0	87.6	74.3	56.9	בעלי תואר שני
16.6	13.8	9.5	8.8	28.5	23.1	18.1	16.0	בלתי מוסמכים להוראה
3.5	1.9	0.8	0.8	2.0	0.8	0.3	0.7	ממוצע שנות ותק מוכרות בהוראה
13.5	13.1	12.3	11.2	19.5	18.3	17.1	16.2	